

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра спеціальної освіти та психології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Особливості розвитку комунікативних навичок у дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення II рівня

Виконала студентка групи СО-4(1)
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Ткаченко Лілія Анатоліївна
Керівник: Бессараб А. О.
Рецензент: Обдес І. І.
Нормоконтроль _____ Юлія КЛОЧКОВА

Запоріжжя
2022 р.

РЕФЕРАТ

Бакалаврська робота: 58 с., 5 табл., 3 рис., 55 джерел, 4 додатки.

Об'єкт дослідження – розвиток комунікативних навичок у дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення II рівня.

Предмет дослідження – особливості розвитку комунікативних навичок у дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення II рівня.

Мета роботи – теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості розвитку комунікативних навичок у дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення II рівня.

Методи дослідження:

теоретичні: аналіз, узагальнення даних психолого-педагогічної, методичної літератури;

емпіричні: спостереження за комунікативною та мовленнєвою діяльністю дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ II рівня;

Унаслідок дії шкідливих біологічних та соціальних факторів порушення мовлення останнім часом набули значного поширення, зокрема загальне недорозвинення мовлення. У нашому суспільстві встановлення нових соціальних відносин робить питання комунікації першорядним завданням, оскільки процес спілкування проникає в усі сфери сучасного суспільства. Розвиток комунікаційних здібностей є однією з важливих складових успішного навчання та становлення дитини як особистості.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ, ЗАГАЛЬНЕ НЕДОРОЗВИНЕННЯ
МОВЛЕННЯ, ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ, КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ,
МОЛОДШИЙ ДОШКІЛЬНИЙ ВІК

ВСТУП

Актуальність теми. Унаслідок дії великої кількості шкідливих біологічних та соціальних факторів порушення мовлення в дітей останнім часом набувають значного поширення, зокрема загальне недорозвинення мовлення. Через педагогічну занедбаність і недбалість у способах викладання в дитячих садках зростає установка розвитку дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

У нашому суспільстві встановлення нових соціальних відносин є одним з першорядних завдань, оскільки спілкування присутнє в усіх сферах сучасного суспільства. Серед дослідників, які вивчали дітей із загальним недорозвиненням мовлення та розвитку комунікативних навичок, можна виділити І. Д. Беха, О. О. Бодальова, О. О. Леонтєву, О. В. Запорожця, О. Ф. Бондаренко, Я. Л. Коломинського, М. І. Лісіну, В. В. Рубцова та ін.

З погляду іноземних (Р. Сельман, Ж. Піаже, Е. О. Смирнова) психологів, комунікативні навички в процесі реального спілкування мають місце бути для того, щоб дитина мала змогу орієнтуватися й брати до уваги особливості співбесідника, його бажання, враження, поведінку, особливості роботи тощо, мала спрямованість до спілкування, чутливості до однолітка.

Хоча й розроблено багато теорій, методів та методичних основ для діагностики та системної корекційно-логопедичної роботи з дітьми із загальним недорозвиненням мовлення дошкільного віку, корекційна робота все одно має достатньо аспектів, у тому числі формування в дітей комунікативних навичок. На нашу думку, ця тема все ще потребує подальших досліджень і розробок. Отже, зазначене зумовило вибір теми бакалаврської роботи: «Особливості розвитку комунікативних навичок у дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення II рівня».

Об'єкт дослідження – розвиток комунікативних навичок у дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення II рівня.

Предмет дослідження – особливості розвитку комунікативних навичок у дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення II рівня.

Мета роботи – теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості розвитку комунікативних навичок у дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення II рівня.

Відповідно до мети, об'єкта й предмета дослідження поставлено такі завдання:

1. проаналізувати спеціальну літературу з проблем комунікації дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ II рівня;
2. емпірично дослідити особливості розвитку комунікативних навичок у дітей із ЗНМ II рівня молодшого дошкільного віку;
3. розробити методичні рекомендації щодо розвитку комунікативних навичок у дітей із ЗНМ II рівня молодшого дошкільного віку для батьків.

Для вирішення поставлених завдань використано такі методи дослідження:

теоретичні: аналіз, синтез, систематизація, узагальнення психолого-педагогічних даних, методичної літератури;

емпіричні: спостереження за мовленнєвою діяльністю та сформованістю комунікативних навичок дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ II рівня, бесіди, методика «Розповідь за серією сюжетних картинок», методика діагностики перцептивних комунікативних умінь «Емоційні обличчя» (Н. Я. Семаго) та методика «Картинки» О. О. Смирнової та Є. А. Калягіної.

База практики: центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю та дітей, які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності Хортицької національної академії.

ВИСНОВКИ

Для подолання загального недорозвинення мовлення II рівня у дітей молодшого дошкільного віку залишається багато теоретичних і практичних невіршених питань, що зумовило вибір теми нашого дослідження.

Мовленнєві порушення мають великий вплив на психіку дитини. Утруднення мовлення є однією з важливих причин формування у дітей молодшого дошкільного віку негативних особистісних якостей, таких як негативізм, замкнутість, невпевненість, образливість тощо, що негативно впливає на розвиток його соціально-комунікативних здібностей. Саме у спілкуванні від рівня сформованості соціально-комунікативних навичок безпосередньо залежить формування особистості людини, формування якостей, формування світогляду та ефективність спілкування.

У ході науково-дослідної роботи ми досягли поставлених цілей та розв'язали відповідні завдання: проаналізувати спеціальну літературу з проблем спілкування дітей молодшого шкільного віку із ЗНМ II рівня, провести емпіричне дослідження особливостей розвитку комунікативних навичок у дітей, здійснити діагностування рівня сформованості комунікативних здібностей у дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ II рівня, а також розробили методичні рекомендації для батьків щодо розвитку комунікаційних навичок для дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення.

Шляхом спостереження за дітьми під час навчання, режимних моментів тощо, вивчення особливостей комунікативної діяльності дошкільників молодшого віку із ЗНМ II рівня можна з'ясувати особливості їх комунікативних умінь і навичок, визначити особливості кожного структурного компонента та визначити стан цих комунікативних якостей особистості дітей. Ми звертали

увагу на такі компоненти, як інтерес дітей до однолітків, ініціативність, просоціальна поведінка та використання різних засобів спілкування.

Ми вважаємо, що, використовуючи обрані нами методики, модифікована методика «Розповідь за серією сюжетних картинок», методика «Емоційні обличчя» (Н. Я. Семаго), методика «Картинки» О. О. Смирнової та Є. А. Калягіної, в комплексі, ми можемо вирішити питання та проблеми емпіричного дослідження, узагальнивши отримані дані, як основу для визначення рівня сформованості комунікативних навичок та проблем у застосуванні різних засобів спілкування у дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ II рівня.

Експериментальні підходи до вивчення комунікативної діяльності дітей із загальним недорозвиненням мовлення передбачають складну суміш структурованих спостережень, експериментальних досліджень із застосуванням зазначених нами методик та узагальнення результатів.

Методи визначення зосереджені на трьох компонентах: стану сформованості використання навичок комунікації та обробки інформації, що реалізовані через усвідомлене спілкування, ініціативність дитини та компетентність у спілкуванні з однолітками. Відповідно до встановлених методів, прийомів і принципів організовано два етапи дослідження комунікативної діяльності, зроблено певні висновки, що висвітлюють комунікативні особливості дітей молодшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення II рівня.

Отже, дані, отримані в ході нашого дослідження, підтверджують, що рівень комунікаційних навичок у дітей не на високому рівні та вимагає роботи з формування та розвитку соціально-комунікативних навичок. Доцільним буде використання дидактичних ігор та вправ з розвитку навичок спілкування та

взаємороботи з однолітками у навчальний та позанавчальний час дитини молодшого дошкільного віку з загальним недорозвиненням мовлення II рівня.